

**Саопштење за јавност Студијског програма социологије Факултета политичких наука
Универзитета у Бањој Луци поводом Иницијативе Српске православне цркве за увођење
вјерске наставе у средњошколско-образовни систем јавних школа Републике Српске**

Поводом све учесталијих медијских написа и притисака представника вјерских установа, као и ставова појединих политичких субјеката, желимо да Министарству просвјете и културе у Влади Републике Српске скренемо пажњу на сљедеће:

Реформа средњошколског образовања која је спроведена 2004. године имала је за циљ повећање броја стручних предмета и праксе, а на штету општеобразовних предмета, као што су *социологија* и *филозофија*.

У врло сложеној друштвеној стварности у којој живимо изучавање социологије и филозофије постаје фундаментално, јер оспособљава ученике за критичко промишљање и разумијевање различитих односа и процеса који се одвијају у друштву, као и за разумијевање функционисања друштва у цјелини. Проучавање друштвене структуре, установа и институција увелико оспособљава ученике за преузимање различитих друштвених улога, те их усмјерава према друштвено-одговорном понашању, као и њиховом партиципаторном дјеловању. Тек када ученици схвате заједницу у којој живе, начин на који друштвени систем функционише, везе између различитих подсистема, улогу и значај појединих институција у друштву; када буду оспособљени да критички промишљају узрочно-посљедичне везе и односе унутар друштвене заједнице и њене саставне дијелове, моћи ће да схвате смисао демократски уређених друштава, те да његују вриједности истих.

Поставља се питање - на који начин вјеронаука доприноси специјализованом и усмјереном средњошколском образовању? Социологија и други општеобразовни предмети су сматрани непотребним за одређена занимања, јер додатно оптерећују ученике. Зашто се у истом контексту не посматра и вјеронаука, односно - који је конкретан допринос вјерске наставе у средњошколско-образовном систему?

Као што је познато, вјерска настава се већ изводи у основним школама Републике Српске. Битно је подсјетити јавност да је у црквеној надлежности избор вјероучитеља у основним школама, чиме су процеси избора и запошљавања наставног кадра ван школске надлежности, те самим тим и нетранспарентни за родитеље. Питамо - како се наведено уклапа у одредбе Закона о средњем образовању Републике Српске и подзаконске акте које из њега произлазе и да ли ће се таква пракса наставити, ако се усвоји иницијатива СПЦ, и у средњим школама?

Поред наведеног, питамо представнике надлежних институција, прије свих Педагошког завода и Министарства просвјете и културе у Влади Републике Српске, који су то учинци и доприноси извођења вјерске наставе у основношколском-образовном систему? Да ли су рађене потребне анализе и мониторинг оваквог вида образовања и ако јесу, тражимо да нас упознате са резултатима. Да ли је уопште претходно вођена стручна расправа о овој теми, ко су били њени учесници? Да ли су доступни ставови родитеља и ученика о вјерској настави у основним школама и иницијативи за увођење исте у средње школе? Које су то алтернативе оваквом предмету и да ли су ученици и њихови родитељи дискриминисани ако не прихватају овакав вид вјерског образовања? Зар нам још није јасно да вјерско васпитање (односно, вјерска настава) није научна дјелатност и да јој као таквој није мјесто у образовним институцијама и систему јавних школа. Како је могуће да нам у друштву препуном изазова, проблема, транзиционих посљедица не требају знања из друштвених и хуманистичких наука, а треба нам вјерска подука и настава. Да ли смо толико очајни да се не желимо суочити са стварношћу у којој живимо, него смо радије спремни да вјерујемо у оноземаљски спас?

Сматрамо да је потребно, а на то нас обавезују и препоруке Савјета Европе, омогућити изучавање религијских садржаја у јавним школама, у циљу упознавања различитих свјетоназора и успостављања толерантног друштва утемељеног на демократским вриједностима. Ово се посебно односи на вишеконфесионална друштва (какво је и наше), која су била (или још јесу) оптерећена конфликтима у којима су религијске и културне разлике имале значајну улогу. Зато нам не треба васпитање за одређену вјеру или религију (*teaching from religion*), већ треба радити на промовисању наставних садржаја, који би се изучавали у јавним школама, а у циљу упознавања са различитим религијским традицијама (*teaching about religion*). У основи таквог приступа религији и религијским садржајима било би одустајање од „вјерске и вјерничке мобилизације“ кроз школски систем, а у циљу промовисања једног отвореног и критичког дијалога са различитим религијским традицијама, што би резултирало – знањем и разумијевањем других и другачијих, грађењем толерантних односа, интеркултурним дијалогом, промовисањем слободе у избору животног и идентитетског опредјељења. Такав приступ је могућ кроз већ постојеће наставне предмете из друштвених и хуманистичких наука (у првом реду – социологије и филозофије), јер једино се на тај начин може омогућити непристрасан приступ наведеним садржајима лишен конфесионалних обиљежја.

Конечно, сматрамо да је инсистирање на увођењу вјерске наставе у средњошколско-образовни систем јавних школа у Републици Српској директно мијешање религијских институција и вјерских службеника у образовни систем, као и нарушавање секуларно-лаичког система уређења нашег друштва. Посебно брине веза вјерских установа и

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
UNIVERSITY OF BANJA LUKA
ФАКУЛТЕТ ПОЛИТИЧКИХ НАУКА
FACULTY OF POLITICAL SCIENCES

одређених политичких субјеката, чиме се директно подрива неутралност јавног простора, који би требао бити заједнички, без обзира на религијско и политичко (не)припадање. У једној таквој трговини симболичким и политичким капиталом и утицајем, а од стране религијских и политичких институција, највеће су жртве дјеца и њихова будућност. Зато се надамо да ће Министарство просвјете и културе у Влади Републике Српске имати довољно храбрости да одбије иницијативу о увођењу вјерске наставе у средњошколско-образовни систем јавних школа, као и да се врати својој најзначајнијој мисији – стварању услова за развој квалитетног образовања темељеног на најзначајнијим људским и хуманистичким вриједностима!

Бања Лука, 18. април 2018. године

Студијски програм социологије